

Gans verdient beter imago

Op de gans wordt karaktermoord gepleegd. De gans wordt te gemakkelijk gezien als veroorzaker van schade. Met dat beeld is voor boeren geld te verdienen en komt er ruimte voor jacht.

opinie

Dr. Maarten Loonen is universitair docent Arctische Ecologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hij heeft expertise op het gebied van biologie, ecologie van de poolgebieden, ganzen en migratie.

door **Maarten Loonen**

We vergeten gemakkelijk wat een bijzondere vogel de gans is. Zonder gans

wordt het platteland tot een grote doodse groene vlakte. Het aantal overwinterende ganzen in Nederland is sinds 1980 toegenomen van een half miljoen tot bijna twee miljoen in 2012. Het merendeel van deze overwinteraars trekt in de zomer naar het buitenland, naar koudere streken, om daar te broeden. Broedende ganzen, die het gehele jaar in Nederland verblijven, waren decennialang verdwenen, maar zijn weer terug. Hun aantallen nemen nog sneller toe. Geschat wordt dat er in de zomer van 2012 600.000 ganzen in Nederland verbleven.

De verklaring voor deze sterke groei in zomer en winter zijn vooral de zware bemesting en andere ontwikkelingen in de intensieve, bijna industriële landbouw. Hierdoor is het voedsel voor de ganzen ontzettend verbeterd in winter en zomer. Moesten ze aanvankelijk nog naar broedgebieden in het noorden trekken op de groene golf van voorjaarsgras met een hoog eiwitgehalte, tegenwoordig is het eiwitgehalte van het gras de hele zomer voldoende hoog en blijft de grasmat bovendien kort door intensief maaien en beweiden.

Ganzen zijn slim en in staat om zich snel aan te passen aan veranderende omstandigheden. Zonodig verplaatsen ze zich door heel Europa om de beste plekken te vinden om te verblijven. Die plekken moeten in de broedtijd ook niet teveel roofdieren hebben. De vos, die nogal wat ganzenieren en -kuikens kan verorberen, is in Nederland vogelvrij verklaard om kippen en weidevogels te behouden. Het overzomerende deel van de ganzenpopulatie heeft dat ervaren en brengt veel nakomelingen voort met dezelfde ervaring.

De meningen over de wilde ganzen zijn sterk verdeeld tussen landbouwers, jagers, natuurliefhebbers en na-

tuurbeschermers. Even leek het erop dat de tegenstellingen overbrugd konden worden in een gezamenlijk ganzenakkoord. Maar in december overleed dit akkoord definitief. Een deel van de achterban van de boerenorganisaties stelde nieuwe eisen, terwijl ze 7,5 miljoen euro per jaar krijgen ter compensatie van verlies aan inkomsten ganzen. De schadeafwikkeling is verworden

tot een mechanisme waarbij het klagen over ganzen wordt beloond met uitkeringen – klagen is dus lucratief gemaakt. Een neveneffect hiervan is een soort publieke karaktermoord op de gans, die meestal in één adem wordt genoemd met schade. De eigen bijdrage van de landbouwsector aan de toename van ganzen wordt bewust weggeglaten en in feite wordt de publieke opi-

nie bespeeld om het mechanisme van schadevergoedingen in stand te houden.

Het is jammer dat de ganzen in Nederland enkel als probleem in het nieuws komen. Het is een onweerlegbaar feit dat al die ganzen gras eten en dat hun gedrag schade kan berokkenen aan landbouwbedrijven. Hoe groot die schade dan precies is, wordt al een stuk lastiger vast te stellen. Een groot deel van de winter eten ganzen juist op momenten in percelen die niet daadwerkelijk door boeren worden gebruikt en dus hoeft dat niet als schade te worden gezien. Er blijkt in de winter 2007-2008 meer dan 900.000 euro uitgekeerd in gebieden waar geen schade was, gewoon omdat het ganzenbeleid een deel van de boeren vooraf al betaalt voor ganzenopvang. Door verjagen en jacht kunnen ganzen gestuurd worden zolang er alternatieve, geschikte opvanggebieden zijn. Maar op grote schaal blijkt dit moeilijk te realiseren. Daar komt bij dat het verjagen de ganzen samenbrengt in dichte groepen. Zonder verjaging verspreiden de ganzen zich als vanzelf over beschikbare gebieden en daalt daarmee de schade per perceel ook. Vaak tot voorbij het punt waarop er nog met enige redelijkheid over schade kan worden gesproken. Dat was wat we hoopten te bereiken met het ganzenakkoord.

De gans verdient beter. Het zijn bijzondere vogels, die twintig jaar oud kunnen worden en een partner zoeken voor het leven. Tijdens het broeden hebben die partners een strakke rolverdeling en binnen enkele dagen na het uitkomen van de eieren ontstaat een unieke langdurige band tussen ouders en jongen waarbij de kuikens alles zullen doen om hun ouders te volgen. Bijna een jaar lang grazen ze in familieverband, waarin de nakomelingen leren van hun ouders. Waar is goed voedsel? Waar is het veilig? Waar kunnen ze naartoe trekken? In het overvolle Nederland wordt alles ingedeeld en gereguleerd. En wat zich niet houdt aan ons plan wordt te snel gezien als een probleem. Ganzen zijn bijzondere cultuurvolgers in een landelijk gebied wat steeds meer gaat lijken op een industrieterrein in de open lucht. Uit de hoogproductieve weidevelden zijn de weidevogels verdwenen door het intensieve maaibeeld. Met het verjagen van ganzen zitten we straks met een soort groene doodse vlakte waarin niets anders meer leeft. Dat komt neer op het verbannen van de natuur uit onze leefomgeving.

illustratie
Censuur

reageren?
opinie@depersdienst.nl

Blijf uit comfort-zone nu economie aantrekt

Nu er weer wat groei in de economie zit, is het aanlokkelijk rustiger aan te doen met bezuinigen en hervormen. Maar pas op voor achterover leunen.

door **Ineke Dezentjé**

An het begin van het nieuwe jaar kijken we achterom en spreken de onzekere verwachting uit dat het nieuwe jaar voorspoed brengt. Niet raar dus dat de vele mediaberichten de afgelopen weken gaan over hoop op economisch herstel. Maar we moeten ons niet in slaap laten sussen. We zijn in een nieuwe economische realiteit beland, waarin innoveren en hervormen meer dan ooit nodig is. Bedrijven durven weer te investeren, steeds meer burgers halen de hand van de knip en het vertrouwen van ondernemers en gezinnen in de economie groeit met de dag. De AEX breekt door de 400 puntengrens. In het verleden was herstel op de beurs vaak een voorbode voor herstel van de reële economie. Het Sociaal en Cultureel Planbureau vatte de stand van het land kernachtig samen: Nederlanders zijn minder somber over de economische toekomst.

Na jaren economische malaise, hervormingen en miljardenbezuinigingen snakken we naar positieve berichten over onze economie. Het is tijd om hoopvol vooruit te kijken en dit lijkt niet ongegrond. Ook bij mijn achterban, de technologische industrie, geven diverse indicatoren aan dat herstel in het verschiet ligt. Uit de FME-conjunctuurenquête blijkt dat ondernemers in de technologische industrie verwachten dat er medio 2014 weer sprake is van economische groei. De recente NEVI-inkoopmanagersindex lijkt dit te ondersteunen: de Nederlandse industrie maakte in december de meest forse groei door sinds april 2011.

Ik kijk vol vertrouwen naar de toekomst. Maar ik negeer waarschuwendes signalen niet. Het Centre for Economics and Business Research voorspelt dat onze economie van de achttiende plek wereldwijd nu, afglijdt naar plaats 30 in 2028. Het is toekomstkijken, maar een belangrijk signaal. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) stelde in een lijvig rapport over de verdienkracht van de economie ook al dat het voor Nederland 'tijd is om uit de comfort-zone te stappen'.

De WRR heeft gelijk: we zijn in een

nieuwe economische realiteit beland en daar moeten we niet te makkelijk over denken. Het groeivermogen wordt steeds meer bepaald door innovatiekracht, de tucht van internationale markten en het vermogen van bedrijven om daar snel en flexibel op in te spelen.

We kunnen het ons niet veroorloven om stil te staan en toe te kijken hoe de wereld om ons heen verandert. Maar ik vrees dat we, met zicht op economisch herstel en moe van bezuinigen en hervormingen, achterover gaan leunen en in slaap sukkelan. Met de gemeenteraadsverkiezingen in aantocht is het gevaar groot dat politici het beginnende herstel aangrijpen om noodzakelijke hervormingen te verzachten of zelfs uit te stellen. Het herstel is broos en echt niet in elke sector of elk bedrijf gaat het goed. Belangrijker nog: er wachten grote structurele opgaven om het ook in de toekomst te redden als land.

Doorpakken met hervormen is geen vraag, het is een noodzaak. Ik denk dan bijvoorbeeld aan heuse stappen maken met innovatiegericht inkopen door de overheid. De overheid kan veel meer dan nu haar rol als eerste gebruiker van nieuwe producten en technieken pakken. Deze machtige inkoper neemt een grote diversiteit aan producten af: van straatverlichting tot veiligheid via ICT-systemen en van nieuwe gebouwen tot voertuigen. Je hoeft niet traditioneel in te kopen, je kunt ook een deel van de middelen inzetten voor wat risicovoller investeringen. Dat vraagt om lef en visie, maar juist dat is een belangrijke stimulans voor innovatie.

Ook is het zaak dat er een moderniseringslag wordt gemaakt bij de totstandkoming van collectieve arbeidsvoorwaarden. Voor het draagvlak van dit soort afspraken is het noodzakelijk dat alle werknemers, ook de jongeren, zich optimaal vertegenwoordigd voelen. Daar moeten we ons hard voor maken. Daarnaast moet, om snel en flexibel te kunnen inspelen op de nieuwe economische realiteit, optimaal ruimte worden geboden aan maatwerk voor bedrijven en werknemers.

En om in de eredisvisie van de export te blijven meespelen, moet echt werk worden gemaakt van een gelijk speelveld op exportfinancieringsgebied. Nederlandse kapitaalgoederenexporteurs verliezen structureel concurrentiekracht zolang andere landen hun bedrijven aantrekkelijker financieringscondities aanbieden.

Om te zorgen dat we een speler van formaat op de wereldmarkt blijven, moeten we blijven hervormen en volop ruimte blijven geven aan innovatie.

Ineke Dezentjé Hamming-Blumink leidde handelsmissies over de hele wereld om de Nederlandse havensector te promoten. In 2003 werd ze Tweede Kamerlid voor de VVD. Sinds 2011 is zij voorzitter/directeur van ondernemersorganisatie FME-CWM.

“Er wachten grote structurele opgaven om het in de toekomst te redden als land